

POSTANOWIENIE

20 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 20 grudnia 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa S. B.
przeciwko T. spółce akcyjnej w K.
o zwolnienie spod zajęcia,
na skutek skargi kasacyjnej T. spółki akcyjnej w K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 14 października 2022 r., I ACa 1319/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres po upływie tygodnia od dnia doręczenia stronie pozwanej niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

(E.C.)

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego T. S.A. w K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 października 2022 r., sygn. akt I ACa 1319/22 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹§ 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudence (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. Przesłanka ta jednak nie zachodzi w tej sprawie.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*,

przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

W ocenie skarżącego oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z rażącego naruszenia przez Sąd odwoławczy prawa materialnego, a w szczególności zasady, że każda strona chcąc wykazać wystąpienie pewnych skutków prawnych obowiązana jest wykazać fakty, z których określone skutki prawne mają wynikać. Tymczasem Sąd przyjął, że mimo braku domniemania faktycznego bądź prawnego i niewykazania przez powoda zajścia takich okoliczności faktycznych (prawidłowe zaproszenie wszystkich członków Rady Nadzorczej na posiedzenie w przedmiocie podjęcia uchwały o wyrażeniu zgody na dokonanie czynności prawnej z członkiem zarządu tej spółki akcyjnej), które mogłoby umożliwić zastosowanie normy z art. 388 § 1 k.s.h., należy ten przepis zastosować w ustalonym stanie faktycznym. W konsekwencji Sąd drugiej instancji koniecznością wykazania, że posiedzenie Rady Nadzorczej spółki z 26 sierpnia 2010 r. nie było zwołane prawidłowo obarczył pozwaną. Naruszenie prawa jest oczywiste, skoro może nie istnieć jakikolwiek dowód na prawidłowość zwołania tego posiedzenia Rady Nadzorczej, na przykład w sytuacji, w której nie było ono zwołane prawidłowo. W tej sytuacji nie można uznać skuteczności umowy pomiędzy E. S.A. a A. P. w przedmiocie przeniesienia własności akcji H. S.A. z 26 sierpnia 2010 r. To z kolei nakaże rozważyć skuteczność nabycia spornych akcji przez A. sp. z o.o. i następnie przez powoda w trybie art. 169 § 1 k.c. i w wyniku oczywiście błędnej wykładni tego przepisu pomijającej konieczność oceny ewentualnej złej wiary pełnomocnika na ocenę nabycia rzeczy (dokumentów akcji) w trybie tego przepisu, doszło do przyjęcia przez Sąd drugiej instancji, że powód działał w dobrej wierze. Tymczasem domniemanie z art. 7 k.c. zostało przez

pozwana obalone, ponieważ postępowanie dowodowe wykazało, że pełnomocnik wszystkich stron wszystkich istotnych w sprawie transakcji pakietem akcji H. S.A. (T.1 S.A., za które ciągle działały te same osoby) musiał co najmniej przewidywać, że w chwili deponowania spornych akcji przez A. P. w depozycie tego domu maklerskiego mogła nie przysługiwać mu własność tych akcji, a także że transakcje tymi akcjami mogły stanowić przestępstwo prania pieniędzy w rozumieniu art. 299 § 1 i 2 k.k.

Zdaniem skarżącego publiczny charakter niniejszej skargi kasacyjnej przejawia się w tym, że w wyniku zajęcia przez T. S.A. w 2017 r. akcji na okaziciela H. S.A. doszło do wytoczenia 45 postępowań o zwolnienie zajętych akcji spod egzekucji przez kilkadziesiąt osób fizycznych, a w każdej z tych spraw stan faktyczny jest w zasadzie zbieżny w 95% i koniecznym jest przesądzenie o prawidłowej wykładni art. 379 § 1 k.s.h. w zw. z art. 388 § 1 k.s.h. w zw. z art. 2 k.s.h. w zw. z art. 6 k.c. i art. 169 § 1 k.c.

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie daje podstawy do podzielenia tezy skarżącego, że jego skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna w przedstawionym wyżej rozumieniu jako przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania.

W uzasadnieniu wydanego w tej sprawie przez Sąd Najwyższy kasatoryjnego wyroku z 27 kwietnia 2022 r. (II CSKP 717/22) wskazano, że art. 169 § 1 k.c. chroni dobrą wiarę nabywcy i nabycie przez niego własności, a nie właściciela, który swoje prawo utracił, co oznacza, iż dowód złej wiary obciąża tego, kto zarzut taki zgłasza, a wobec tego ochrona nabywcy jest silniejsza (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 30 marca 1992 r. - zasada prawna - III CZP 18/92, OSNCP 1992, nr 9, poz. 144). Zwrócono też uwagę, że spółka E. z racji zbycia akcji na rzecz jedyne go członka zarządu, była reprezentowana przez dwóch spośród czterech członków rady nadzorczej spółki, a zgodnie z art. 379 § 1 k.s.h. w umowie między spółką akcyjną a członkiem zarządu, spółkę reprezentuje rada nadzorcza albo pełnomocnik powołany uchwałą walnego zgromadzenia, przy czym z przepisów kodeksu spółek handlowych, regulujących działanie rady nadzorczej, nie wynika obowiązek jej reprezentacji przez wszystkich członków. A. P. nie był bezpośrednim poprzednikiem prawnym powoda, bowiem

pomiędzy umową nabycia spornych akcji zawartą przez spółkę E. i A. P., a umową między spółką A. i powodem, była jeszcze umowa między A. P. i spółką A. Ponadto E. S.A. - działając poprzez pełnomocnika - w oświadczeniu złożonym w dniu 7 sierpnia 2017 r., w trybie art. 841 § 1 k.p.c., wskazała, że nie rości sobie jakichkolwiek praw do zdeponowanych w T.1 S.A. akcji na okaziciela serii A H. S.A., których w przeszłości była właścicielem. Jakkolwiek pełnomocnictwo w imieniu spółki E. zostało udzielone przez A. P. jako prezesa zarządu, ale ta okoliczność sama w sobie nie stanowi podstawy do przypisania powodowi złej wiary i nałożenia na niego obowiązku sprawdzania transakcji poprzedzających zawarcie przez niego umowy, której przedmiotem były sporne w tej sprawie akcje. Dobra wiara jest wyłączona, gdy nabywca wie o tym, że zbywca nie jest uprawniony do rozporządzenia rzeczą, albo gdy mógł się o tym z łatwością dowiedzieć. O istnieniu dobrej wiary posiadacza rzeczy decyduje chwila objęcia jej w posiadanie w myśl zasady *mala fides superveniens non nocet*. Co prawda w umowie z dnia 13 września 2016 r. powód został poinformowany o ryzyku związanym z nabyciem przedmiotowych akcji (możliwość sporu sądowego ze względu na zapisy art. 9 statutu spółki H.), ale z powołanych zapisów nie sposób wyprowadzić wniosku, iż zawarcie umowy zbycia akcji na okaziciela poza wskazaną przez emitenta instytucją uprawnioną do przechowywania papierów wartościowych, w świetle przepisów kodeksu spółek handlowych skutkuje nieważnością albo bezskutecznością takiej czynności prawnej, przy czym w odniesieniu do spornych akcji spółka H. nie wskazała takiej instytucji, a zatem poinformowanie powoda przez zbywcę o możliwości powstania sporu sądowego (tj. wskutek zawarcia umowy zbycia akcji na okaziciela poza wskazaną przez emitenta instytucją uprawnioną do przechowywania papierów wartościowych) samo w sobie również nie mogło stanowić źródło do konstruowania po stronie powoda przyniotu złej wiary przy nabyciu spornych akcji.

Z omówionych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. art. 99 k.p.c. i 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art.

31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe pozwanej ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1935).

(E.C.)

[ms]